

HØJESTERETS KENDELSE

afsagt mandag den 5. oktober 2026

Sag BS-26524/2026-HJR

NCC Danmark A/S

(advokat Tina Braad og advokat Esben Korsgaard Poulsen)

mod

Ole G. Jørgensen Rådgivende Ingeniørfirma ApS

(advokat Torben Bondrop)

og

Gjensidige Forsikring, dansk filial af Gjensidige Forsikring ASA, Norge

(advokat Klaus Kastrup-Larsen og advokat Asger Birkegaard)

I tidligere instans er afsagt kendelse af Østre Landsrets 12. afdeling den 12. marts 2026 (BS-19979/2023-OLR).

I påkendelsen har deltaget tre dommere: Oliver Talevski, Jens Kruse Mikkelsen og Ole Hasselgaard.

Påstande

NCC Danmark A/S, Ole G. Jørgensen Rådgivende Ingeniørfirma ApS og Gjensidige Forsikring, dansk filial af Gjensidige Forsikring ASA, Norge, har nedlagt påstand om, at landsrettens kendelse ændres, således at det tillades at tillægge sagkyndige retsmedlemmer i sagen vederlag ud over det, der følger af bekendtgørelse nr. 712 af 17. november 1987 om ydelser til lægdommere og vidner mv. med senere ændringer, subsidiært at landsrettens kendelse ophæves, og sagen hjemvises til landsretten til fornyet stillingtagen til anmodningen om, hvorvidt det tillades at tillægge sagkyndige retsmedlemmer i sagen vederlag ud over det, der følger af bekendtgørelsen.

Sagsfremstilling

Den 29. april 2022 anlagde NCC Danmark A/S retssag mod Ole G. Jørgensen Rådgivende Ingeniørfirma ApS og Gjensidige Forsikring, dansk filial af Gjensidige Forsikring ASA, Norge, ved Københavns Byret vedrørende en række fejl og mangler ved bygningerne Bohrs Tårn, Warehouse og Broerne til de Hængende Haver, der er opført som led i bygge- og anlægsprojektet Carlsberg Byen. Kravet var opgjort til 120 mio. kr. med procesrente. Sagen blev henvist til behandling ved Østre Landsret i 1. instans, jf. retsplejelovens § 226, stk. 1.

Ved kendelse af 7. maj 2025 bestemte landsretten, at retten under hovedforhandlingen skulle tiltrædes af to sagkyndige retsmedlemmer, jf. retsplejelovens § 20, stk. 1.

Af landsrettens retsbog af 27. juni 2025 fremgår bl.a.:

”I fortsættelse af retsbog af 7. maj 2025 skal landsretten oplyse, at landsretten har kontaktet flere mulige sagkyndige, der på grund af blandt andet inhabilitet ikke har kunnet deltage. Der er nu givet tilsagn fra arkitekt A og ingeniør B, og landsretten agter på den baggrund at udpege disse som sagkyndige medlemmer.

Landsretten skal anmode om parternes eventuelle bemærkninger hertil senest den 3. juli 2025.”

Den 5. november 2025 afgav NCC Danmark bemærkninger til de foreslåede sagkyndige retsmedlemmer. Af bemærkningerne fremgår bl.a.:

”Som oplyst har der i en periode pågået udenretlige drøftelser mellem parterne vedrørende de foreslåede sagkyndige dommere. På baggrund af en gennemgang af de fremsendte CV’er er parterne enige om, at bygningsingeniør B og arkitekt A desværre ikke besidder den særlige sagkundskab, som i nærværende sag er nødvendig og ønsket af parterne.

Sagen er forbundet med en betydelig teknisk kompleksitet, hvilket blandt andet er illustreret i de foreliggende skønserklæringer (bilag 34-49 og F), den foreløbige skriftveksling – herunder særligt NCC Danmark A/S’ replik af 6. marts 2024 og Ole G. Jørgensen Rådgivende Ingeniørfirma ApS’ duplik af 13. august 2024 – samt parternes supplerende skønstema af 15. maj 2025.

...

Som led i sagen skal der således tages stilling til en længere række tekniske spørgsmål vedrørende navnlig facadekonstruktionernes bygningsfysiske og statiske forhold samt spørgsmål om blandt andet grænseflader for flere projekterende og udførendes deltagelse i den statiske

og konstruktive projektering, identifikation af årsagerne til de påberåbte svigt, spørgsmål om god projekterings- og rådgivningskik samt spørgsmål om nødvendigheden af det meget omfattende afhjælpningsprojekt.

I lyset heraf er det efter parternes opfattelse af meget væsentlig betydning, at landsretten opnår en selvstændig teknisk fagkundskab inden for de ovennævnte fagområder, da en sådan fagkundskab er nødvendig for at vurdere sagens retlige og bevismæssige spørgsmål. Dette gør sig ikke mindst gældende i tilfælde, hvor det ikke under en eventuel ankesag vil være muligt at besætte retten med sagkyndige dommere.

Det ovenstående er således også baggrunden for, at NCC Danmark A/S og Ole G. Jørgensen Rådgivende Ingeniørfirma ApS har anført, at de sagkyndige dommere bør være særdeles erfarne konstruktionsingeniører, alternativt én konstruktionsingeniør og én entreprenør, bygningskonstruktør eller arkitekt, med indgående kompetencer indenfor projektering og udførelse af større facadeentrepriser, og at begge de sagkyndige dommere bør have erfaring med blandt andet statisk projektering. Der henvises i denne forbindelse til stævningens pkt. 7 og svarskriftets pkt. 6.

På baggrund af de fremsendte CV'er kan det imidlertid konstateres, at bygningsingeniør B og arkitekt A dels ikke besidder kompetencer indenfor bygningsfysik og statik, og dels ikke har erfaringer med større facadeentrepriser.

Henset til sagens genstand, betydning for parterne samt tekniske kompleksitet og detaljeringsgrad ønsker parterne derfor i fællesskab at anmode om, at der udpeges sagkyndige dommere, der ikke er beskikket i medfør af retsplejelovens § 92, jf. § 94, stk. 3, når nedenstående forhold er afklaret.

Med henblik på at afsøge mulighederne for at udpege sagkyndige dommere, der kan bibringe landsretten den nødvendige faglige indsigt, har parterne som led i de nævnte udenretlige drøftelser været i dialog med en række facadespecialister. På denne baggrund er parterne nået til enighed om to mulige sagkyndige dommere. Parterne har modtaget honorarestimer fra disse, som dog væsentligt overstiger det faste vederlag på 4.200 kr. pr. dag, jf. § 1, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 712 af 17. november 1987 om ydelser til lægdommere og vidner m.v. Parterne er derfor i færd med at afklare, om der kan findes en løsning herpå, idet parterne er indstillet på at acceptere et merhonorar for at sikre den nødvendige fagkundskab. ..."

Den 9. januar 2026 anmodede parterne om, at bygningskonstruktør C og konstruktionsingeniør D blev udpeget som sagkyndige retsmedlemmer, jf. retsplejelovens § 94, stk. 3. Af anmodningen fremgår bl.a.:

”Som det fremgår i de vedlagte CV’er, er bygningskonstruktør C og konstruktionsingeniør D særdeles erfarne indenfor større bygge- og anlægsprojekter samt specialiserede indenfor facadekonstruktioner, bygningsfysik og statik. Det er på denne baggrund parternes opfattelse, at en udpegning af ovennævnte som sagkyndige dommere vil sikre inddragelse af den særlige sagkundskab, som i nærværende sag grundet sagens tekniske kompleksitet er nødvendig. Den nærmere begrundelse anmodningen er herudover uddybet i parternes brev til landsretten af 5. november 2025, og der henvises således hertil.

De ovennævnte foreslåede sagkyndige dommere har accepteret at påtage sig hvervet mod betaling af et fast honorar på 20.000 kr. pr. retsdag (i alt 180.000 kr. for de berammede ni retsdage), hvilket overstiger det faste vederlag på 4.200 kr. pr. dag, jf. § 1, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 712 af 17. november 1987 om ydelser til lægdommere og vidner m.v. Parterne er imidlertid indstillet på at afholde det honorar, der overstiger det faste vederlag, svarende til 15.800 kr. pr. sagkyndig dommer pr. retsdag (i alt 31.600 kr. pr. retsdag), for at sikre inddragelsen af den nødvendige sagkundskab. Parterne er – som beskrevet i brevet af 5. november 2025 – enige om, at det pågældende merhonorar skal indgå i landsrettens fordeling af sagens omkostninger på tilsvarende vis som f.eks. rets- og berammelsesafgifterne.

Med henblik på at undgå tvivl om fastsættelse og landsrettens fordeling af omkostningerne til de sagkyndige dommers merhonorar, har parterne indgået en betinget procesaftale, der ligeledes regulerer betalingsbetingelser samt parternes hæftelse. Procesaftalen med bilag vedlægges nærværende brev og beskrives nærmere i det følgende.

....

Bygningskonstruktør C og konstruktionsingeniør D har ved underskrevet erklæring af hhv. 5. december 2025 og 7. januar 2026 (procesaftalens bilag 1 og 2) dels erklæret at påtage sig hvervet som sagkyndig dommer på de ovenfor beskrevne vilkår, og dels erklæret, at de ikke er bekendt med omstændigheder, der er egnede til at rejse tvivl om deres fuldstændige upartiskhed i sagen.

Udpegningen af de ovennævnte foreslåede sagkyndige dommere og parternes procesaftale er naturligvis betinget af, at retsformanden imødekommer nærværende anmodning. Dette fremgår således af procesaftalens pkt. 3.1 samt pkt. 2.1.6 i ovennævnte erklæringer.”

Af procesaftalen fremgår bl.a.:

”1. Baggrund for procesaftalen

1.1 Ved stævning af 29. april 2022 har NCC Danmark A/S indstævnet Ole G. Jørgensen Rådgivende Ingeniørfirma ApS og Gjensidige Forsikring ved Københavns Byret under sagsnr. BS-16675/2022- KBH i anledning af parternes mellemværende hidrørende fra facadekonstruktionerne på Bohrs Tårn, Warehouse og Broerne (Carlsberg Byen, Byggefelt 8). Sagen er efterfølgende ved kendelse af 19. april 2023 henvist til behandling ved Østre Landsret i 1. instans under sagsnr. BS-19979/2023-OLR.

Sagen er berammet til hovedforhandling over ni retsdage i perioden fra den 7. september 2027 til den 29. september 2027.

1.2 Ved kendelse af 7. maj 2025 blev Ole G. Jørgensen Rådgivende Ingeniørfirma ApS og NCC Danmark A/S’ anmodning om, at landsretten under hovedforhandlingen tiltrædes af to sagkyndige dommere, imødekommet.

Parterne er imidlertid enige om, at de af landsretten foreslåede beskikkede sagkyndige dommere ikke besidder den særlige sagkundskab, som i nærværende sag er nødvendig og ønsket af parterne.

1.3 Med henblik på at afsøge mulighederne for, at der udpeges sagkyndige dommere med den ønskede særlige sagkundskab, har parterne udenretligt været i dialog med en række facadespecialister, herunder bl.a. bygningskonstruktør C og konstruktionsingeniør D.

Det er parternes opfattelse, at bygningskonstruktør C og konstruktionsingeniør D opfylder betingelserne i retsplejelovens § 93, stk. 4, 1. pkt., samt besidder den nødvendige habilitet, jf. retsplejelovens § 66, stk. 1, jf. §§ 60 og 61.

Parterne er på denne baggrund blevet enige om at anmode landsretten om at udpege bygningskonstruktør og facadespecialist C og konstruktionsingeniør D som sagens sagkyndige dommere.

1.4 Bygningskonstruktør C og konstruktionsingeniør D har ved erklæring af 5. december 2025 og 7. januar 2026 accepteret at påtage sig sagen mod betaling af et fast honorar på 20.000,00 kr. pr. retsdag (i alt 180.000,00 kr. for ni retsdage), hvilket overstiger det faste vederlag på 4.200,00 kr. pr. retsdag, jf. § 1, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 712 af 17. november 1987 om ydelser til lægdommere og vidner m.v.

Da parterne er indstillet på at hæfte for og i overensstemmelse med landsrettens fordeling af sagens omkostninger at afholde et merhonorar til de sagkyndige dommere for at sikre den nødvendige fagkundskab, har parterne valgt at indgå nærværende procesaftale.

2. Procesaftalens retsvirkninger

2.1 Parterne hæfter for den del af honoraret til de sagkyndige dommere, som overstiger det faste vederlag på 4.200,00 kr. pr. retsdag, jf. § 1, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 712 af 17. november 1987 om ydelser til lægdommere og vidner m.v.

Det samlede merhonorar udgør i alt 31.600,00 kr. pr. retsdag, svarende til kr. 15.800,00 kr. pr. retsdag til hver af de sagkyndige dommere.

2.2 Merhonoraret, jf. pkt. 2.1 ovenfor, indgår som en del af sagsomkostningerne på tilsvarende vis som rets- og berammelsesafgifterne.

Det overlades således til landsretten at træffe afgørelse om, hvilken part/hvilke parter der endeligt skal afholde omkostningerne til de sagkyndige dommers honorar i henhold til reglerne i retsplejelovens §§ 312-315, dog således at § 312, stk. 3, ikke finder anvendelse.

Bestemmer landsretten, at ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til modparten, jf. retsplejelovens § 313, stk. 1, deles omkostningerne til de sagkyndiges merhonorar ligeligt mellem parterne, således at hver part endeligt afholder 10.533,34 kr. pr. retsdag.

2.3 Såfremt landsrettens dom ankes, finder bestemmelserne i pkt. 2.1-2.2 ovenfor tilsvarende anvendelse i forhold til Højesterets omkostningsafgørelse.

2.4 Merhonoraret betales til de sagkyndige dommere senest 14 dage efter landsrettens afsigelse af dom i sagen.

Såfremt dommen ankes, afholdes merhonoraret til de sagkyndige dommere, jf. 2.1 ovenfor, således foreløbigt af den part/de parter, der i henhold til landsrettens dom skal betale merhonoraret.

2.5 Hæves sagen inden første retsdag, modtager hver af de sagkyndige dommere følgende merhonorar, som af landsretten fordeles mellem parterne i henhold til reglerne i retsplejelovens § 314, medmindre andet aftales:

- 8.000,00 kr. pr. sagkyndig dommer (i alt 16.000,00 kr.), såfremt sagen hæves tidligere end fire uger før første retsdag
- 12,5 % af merhonoraret for ni retsdage, jf. pkt. 2.1 ovenfor, svarende til 17.775,00 kr. pr. sagkyndig dommer (i alt 35.550,00 kr.), såfremt sagen hæves senere end fire uger før første retsdag, men tidligere end én uge før første retsdag
- 25 % af merhonoraret for ni retsdage, jf. pkt. 2.1 ovenfor, svarende til 35.550,00 kr. pr. sagkyndig dommer (i alt 71.100,00 kr.), såfremt sagen hæves senere end én uge før første retsdag

Bestemmer landsretten, at ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til modparten, deles omkostningerne til de sagkyndiges honorar ligeligt mellem parterne, således hver part endeligt afholder:

- 5.333,34 kr., såfremt sagen hæves tidligere end fire uger før første retsdag
- 11.850,00 kr., såfremt sagen hæves senere end fire uger før første retsdag, men tidligere end én uge før første retsdag
- 23.700,00 kr., såfremt sagen hæves senere end én uge før første retsdag

2.6 Hæves sagen efter, at hovedforhandlingen er påbegyndt, modtager hver af de sagkyndige dommere dels 25 % af merhonoraret for ni retsdage, jf. pkt. 2.1 ovenfor, svarende til 35.550,00 kr., dels et merhonorar på 11.850,00 kr. pr. påbegyndt retsdag, som af landsretten fordeles mellem parterne i henhold til reglerne i retsplejelovens § 314, medmindre andet aftales.

Bestemmer landsretten, at ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til modparten, deles omkostningerne til de sagkyndiges honorar ligeligt mellem parterne, således hver part endeligt afholder dels 23.700,00 kr., dels 7.900,00 kr. pr. påbegyndt retsdag.

2.7 Såfremt sagen hæves, betales merhonoraret til de sagkyndige dommere senest 14 dage efter, at landsretten har truffet afgørelse om fastsættelse og fordeling af sagens omkostninger.

Såfremt der som led i et forlig mellem parterne aftales en fordeling af omkostningerne til de sagkyndige dommere, betales merhonoraret til de sagkyndige dommere senest 14 dage efter sidste parts meddelelse til landsretten om, at sagen kan hæves.

2.8 Parterne hæfter solidarisk for merhonoraret til de sagkyndige dommere uden hensyn til, hvorledes udgifterne endeligt skal fordeles.

Hvis parterne som følge af den solidariske hæftelse kommer til at betale mere, end den pågældende skulle i henhold til den endelige dom, har den pågældende krav på regres fra den, der rettelig skulle have betalt.

3. Betingelser

3.1 Nærværende procesaftale er betinget af, at landsretten imødekommer parternes anmodning om:

- At C og konstruktionsingeniør D udpeges som sagkyndige dommere, uagtet de ikke er beskikket, jf. retsplejelovens § 92, jf. § 94, stk. 3, og
- At merhonoraret til bygningskonstruktør C og konstruktionsingeniør D indgår i rettens vurdering af fordelingen af sagens omkostninger, jf. pkt. 2.1-2.6 ovenfor.”

C og D har ved underskrevet erklæring af henholdsvis 5. december 2025 og 7. januar 2026 accepteret at påtage sig hvervet som sagkyndige retsmedlemmer i sagen mod bl.a. betaling af et fast merhonorar på i alt 15.800 kr. pr. retsdag.

Ved kendelse af 12. marts 2026 bestemte landsretten, at der ikke kunne tillægges sagkyndige retsmedlemmer i sagen vederlag ud over det, der følger af bekendtgørelse nr. 712 af 17. november 1987 om ydelser til lægdommere og vidner mv. med senere ændringer. Af begrundelsen fremgår bl.a.:

”Udtagelse af sagkyndige retsmedlemmer sker ikke efter indstilling fra parterne. Af hensyn til den videre forberedelse tager landsretten imidlertid stilling til spørgsmålet om mervederlag til sagkyndige retsmedlemmer under sagen.

Landsdommerne Frosell og Beth von Tabouillot udtaler:

Retsplejelovens § 93, stk. 7, bestemmer, at Domstolsstyrelsen fastsætter regler om vederlag og rejsegodtgørelse til sagkyndige retsmedlemmer. Bestemmelsen finder også anvendelse på vederlag mv. til sagkyndige medlemmer, som ikke er beskikket i medfør af § 92, stk. 1, jf. § 94, stk. 3, 3. pkt.

Det følger af bekendtgørelse om ydelser til lægdommere og vidner mv., som er udstedt i medfør af bl.a. retsplejelovens § 93, stk. 7, bl.a., hvilke ydelser der tilkommer sagkyndige retsmedlemmer.

Det må kræve særskilt hjemmel, hvis der skal tillægges sagkyndige retsmedlemmer under sagen vederlag ud over, hvad der følger af bekendtgørelsen. Dette er også tilfældet, hvis mervederlaget afholdes af en eller flere af parterne efter aftale mellem disse. Vi finder, at der ikke foreligger sådan hjemmel, og at der derfor ikke kan tillægges sagkyndige retsmedlemmer under sagen et mervederlag.

Landsdommer René Bergfort udtaler:

Sagens parter har meddelt landsretten, at de sagkyndige retsmedlemmer, som landsretten har oplyst at ville udpege, efter parternes opfattelse ikke er i besiddelse af den særlige fagkundskab, som er nødvendig og ønsket af parterne.

Parterne har på denne baggrund været enige om at bringe C og D i forslag som sagkyndige medlemmer. For at opnå deres tilsagn til at medvirke som sagkyndige medlemmer har sagens parter indgået en procesaftale om honorering af de sagkyndige medlemmer ud over det faste vederlag på 4.200 kr. pr. døgn. Det er i procesaftalen bestemt, at udgiften til merhonoreringen skal indgå i rettens sagsomkostningsafgørelse, og det er i procesaftalen fastlagt, hvordan omkostningerne skal opgøres og fordeles under forskellige mulige forløb og udfald af sagen. C og D har accepteret vilkårene i parternes procesaftale.

Under de foreliggende omstændigheder finder jeg, at procesaftalen ikke går ud over grænserne for, hvad parterne kan aftale om opgørelse og fordeling af omkostninger. Jeg stemmer derfor for, at der som en del af sagens omkostninger kan ske merhonorering af de sagkyndige medlemmer i overensstemmelse med parternes procesaftale.

Der afsiges kendelse efter stemmeflertallet.”

Parterne kærede herefter kendelsen til Højesteret.

Retsgrundlag

Retsplejelovens § 93, stk. 7, og § 94, stk. 3, lyder:

”§ 93. ...

Stk. 7. Domstolsstyrelsen fastsætter regler om vederlag og rejsegodtgørelse til sagkyndige retsmedlemmer.

§ 94. ...

Stk. 3. Retsformanden kan undtagelsesvis udtage sagkyndige, der ikke er beskikket i medfør af § 92, hvis det er påkrævet for at kunne inddrage den særlige sagkundskab, som i det foreliggende tilfælde anses for nødvendig. De pågældende skal opfylde betingelserne i § 93, stk. 4, 1. pkt. § 93, stk. 6 og 7, finder tilsvarende anvendelse. Før retsformanden træffer afgørelse efter 1. pkt., skal parterne have adgang til at udtale sig om spørgsmålet. Afgørelsen, der træffes ved kendelse, kan ikke indbringes for højere ret.”

I medfør af retsplejelovens § 93, stk. 7, er der fastsat regler om vederlaget til bl.a. sagkyndige retsmedlemmer i bekendtgørelse nr. 712 af 17. november 1987 om ydelser til lægdommere og vidner mv. med senere ændringer. Bekendtgørelsens § 1, stk. 2 og 3, som affattet ved bekendtgørelse nr. 700 af 10. juni 2024, lyder:

”*Stk. 2.* Der tilkommer børnesagkyndige dommere, jf. § 148, stk. 1, i barnets lov, og sagkyndige retsmedlemmer 4.200 kr. for hver sag samt 120 kr. for hver nat, de i anledning af deres hverv må være borte fra hjemmet. Hvis behandlingen af en sag strækker sig over flere dage, udgør vederlaget 4.200 kr. for hver dag og 120 kr. for hver nat, de i anledning af deres hverv må være borte fra hjemmet.

Stk. 3. Har sagens behandling strakt sig over et længere tidsrum, kan rettens formand undtagelsesvis tillægge lægdommere som nævnt i stk. 1 en særlig godtgørelse, såfremt den pågældendes deltagelse i sagens behandling har påført ham et tab, som væsentligt overstiger det i stk. 1 nævnte vederlag.”

Før ændringen i 2024 var bekendtgørelsens § 1, stk. 2 og 3, affattet ved bekendtgørelse nr. 1503 af 14. december 2006 og lød:

”*Stk. 2.* Der tilkommer børnesagkyndige dommere, jf. § 170, stk. 1, i lov om social service og sagkyndige retsmedlemmer 2.400 kr. for hver dag og 120 kr. for hver nat, de i anledning af deres hverv må være borte fra hjemmet.

Stk. 3. Har sagens behandling strakt sig over et længere tidsrum, kan rettens formand undtagelsesvis tillægge lægdommere som nævnt i stk.

1 og stk. 2 en særlig godtgørelse, såfremt den pågældendes deltagelse i sagens behandling har påført ham et tab, som væsentligt overstiger det i stk. 1 og stk. 2 nævnte vederlag.”

Ved lov nr. 538 af 8. juni 2006 blev retsplejelovens kapitel 9 b nyaffattet, hvorved lovens § 93 og § 94 fik sin nuværende ordlyd. Af lovforslagets almindelige bemærkninger fremgår bl.a. (Folketingstidende 2005-06, tillæg A, lovforslag nr. L 168, s. 5266 f.):

”4.2.2. Øget brug af sagkyndige dommere

4.2.2.1. Retsplejerådet anfører, at der i civile sager ofte kan være store fordele ved, at rettens juridiske ekspertise suppleres med fagkyndig ekspertise i form af sagkyndige meddommere. Sagkyndige meddommere kan bl.a. bidrage til at give retten en større indsigt og forståelse for sagen og dermed medvirke til, at rettens afgørelser træffes på et fyldestgørende grundlag.

En sagkyndig meddommer kan i civile sager give retten en specifik faglig indsigt, som en juridisk dommer sjældent besidder. En sagkyndig meddommer kan også i kraft af sit eget kendskab til det pågældende område have større mulighed for at indleve sig i parternes situation. I begge tilfælde kan en sagkyndig dommers medvirken efter Retsplejerådets opfattelse være med til at styrke respekten for domstolene og deres afgørelser blandt brugerne.

...

Retsplejerådet foreslår ligeledes at opretholde de gældende regler om *udtagning af sagkyndige dommere* til den enkelte sag. Retsplejerådet har overvejet, om parterne bør have indflydelse på, hvem der udtages til at fungere som sagkyndige meddommere i den enkelte sag. Ved voldgift kan parterne indrette deres voldgiftsaftale således, at de selv udpeger voldgiftsdommerne, men de kan også overlade udpegningen til et voldgiftsinstitut eller til retten. Begge muligheder anvendes i praksis, og der er næppe tale om, at en af mulighederne generelt foretrækkes frem for den anden.

Retsplejerådet finder imidlertid, at princippet om, at domstolene er personuafhængige bør fastholdes også for så vidt angår sagkyndige dommere. Parterne kan ikke vælge, hvilken eller hvilke juridiske dommere der skal behandle en sag ved de uafhængige domstole, og det samme bør således gælde for sagkyndige meddommere.

Retsplejerådet finder, at det vil være nødvendigt at forhøje *honoraret til sagkyndige dommere* i forhold til i dag for at kunne tiltrække tilstrækkeligt mange kvalificerede sagkyndige dommere. Det vil ikke være muligt

at fastsætte honoraret til et beløb svarende til enhver sagkyndig dommers normale dagsindtægt, men hvervet som sagkyndig dommer må i almindelighed antages også at give den pågældende sagkyndige dommer en værdifuld erfaring, og det vil derfor heller ikke være nødvendigt at give fuld kompensation.

Retsplejerådet har overvejet, om honoraret bør gradueres efter den pågældende sagkyndige meddommers stilling og uddannelse. Retsplejerådet finder imidlertid, at alle sagkyndige dommere bør have samme grundhonorar, men at en regel som den gældende, hvorefter der undtagelsesvis kan gives et højere honorar, bør videreføres. Hermed undgås det, at reglerne kan give indtryk af, at nogle sagkyndige dommers arbejdsindsats generelt er mere værd end andres, men der gives samtidig mulighed for at kunne tage hensyn til ekstraordinære konkrete forhold.”

Lovforslaget byggede bl.a. på Retsplejerådets betænkning nr. 1401/2001 om reform af den civile retspleje I. Af betænkningen, s. 260, fremgår bl.a.:

”3.5. Sagkyndige dommers honorar

... Sagkyndige dommere medvirker efter rettens beslutning, og deres honorar betales af statskassen på samme måde som andre udgifter, der vedrører rettens medlemmer (løn, kørsel osv.).”

Anbringender

NCC Danmark har anført navnlig, at parternes procesaftale ikke går ud over grænserne for, hvad parterne kan aftale om opgørelse og fordeling af sagens omkostninger, og at der derfor som en del af sagens omkostninger kan ske merhonorering af sagkyndige retsmedlemmer i overensstemmelse med den indgåede procesaftale.

Procesaftalen bør respekteres af landsretten, uanset at der ikke i retsplejeloven findes en bestemmelse, som eksplicit indeholder hjemmel til at aftale den anførte merhonorering. Det afgørende er således, at der ikke findes et eksplicit forbud mod aftalen.

Det følger af det civilprocessuelle dispositionsprincip, at parterne kan indgå aftaler om procesførelsen, der er bindende for retten, herunder aftaler om sagsomkostninger. I de tilfælde, hvor der ikke er direkte lovhjemmel til en sådan aftale, begrænses aftalefriheden af vilkår, hvor der er et væsentligt hensyn til det offentlige eller tredjemand, som taler imod parternes aftale, eller hvor aftalen giver en part en væsentlig ringere processuel beskyttelse end lovens almindelige regler.

Ingen af disse tre hensyn begrundet, at parterne skulle være afskåret fra at aftale, at sagkyndige retsmedlemmer, som udpeges i henhold til retsplejelovens § 94, stk. 3, honoreres med et vederlag, der overstiger beløbet på 4.200 kr. pr. retsdag som anført i § 1, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 712 af 17. november 1987 om ydelser til lægdommere og vidner mv. med senere ændringer. Der er desuden ikke grundlag for at antage, at der er andre hensyn, som skulle begrænse dispositionsprincippets udstrækning.

Parterne har samstemmende foreslået C og D udpeget som sagkyndige retsmedlemmer, da det ikke var muligt for landsretten at finde forslag til egnede sagkyndige retsmedlemmer, som er beskikket i medfør af retsplejelovens § 92, og som opfylder habilitetsbetingelserne i lovens § 60 og § 61. C og D har imidlertid betinget deres accept af hvervet af, at der sker honorering med et vederlag, der beløbsmæssigt ligger tættere på det indtægtstab, der vil være forbundet med at deltage i hovedforhandlingen.

Denne aftalte vederlagsmodel er i øvrigt forenelig med, hvad der var foreskrevet i § 1, stk. 2, i bekendtgørelsen om ydelser til lægdommere og vidner mv. inden ændringen heraf i 2024. Efter den dagældende bestemmelse i bekendtgørelsen kunne sagkyndige retsmedlemmer tilkendes en særlig godtgørelse i tilfælde, hvor den pågældendes deltagelse i sagens behandling havde påført ham et tab, som væsentligt oversteg det sædvanlige grundvederlag. Det fremgår af forarbejderne, at det var forudsat, at denne regel skulle videreføres, og der er ikke efterfølgende sket revisioner af retsplejeloven, som begrundet afskaffelsen af den tidligere bestemmelse i bekendtgørelsen.

Parterne har alle fundet de foreslåede sagkyndige retsmedlemmers ønskede vederlag rimeligt og derfor accepteret, at der sker merhonorering efter procesaftalen. Det er alene 4.200 kr., som skal udredes af statskassen i overensstemmelse med § 1, stk. 2, i bekendtgørelsen om ydelser til lægdommere og vidner mv., hvorfor der ikke foreligger hensyn til det offentlige, som taler imod den udnyttelse af dispositionsprincippet, der er sket ved parternes procesaftale.

Af de samme grunde er der heller ikke hensyn til tredjemand, herunder navnlig de foreslåede sagkyndige der har tiltrådt procesaftalens vilkår, som taler imod parternes procesaftale.

Derudover indebærer procesaftalen ikke, at en part opnår en væsentlig ringere processuel beskyttelse, end hvad der følger af retsplejelovens almindelige regler. Uanset at den eller de tabende parter samlede sagsomkostninger vil være større, end hvad der ville være tilfældet, såfremt procesaftalen ikke havde været indgået, følger det af retsplejelovens § 312, stk. 1, sidste led, at parterne frit kan indgå aftaler om fordeling af sagsomkostninger.

Uanset at retsplejeloven eller forarbejderne ikke eksplicit har forudsat, at parter i civile sager kan indgå aftaler om merhonorering af sagkyndige retsmedlemmer, der udpeges i henhold til retsplejelovens § 94, stk. 3, gøres det gældende, at der ikke er grundlag for at fravige udgangspunktet om, at parterne ved aftale kan disponere over sagens omkostninger, når det ikke medfører en økonomisk belastning af andre end parterne selv, og når grundlæggende retssikkerhedsmæssige hensyn ikke kompromitteres.

Det bør som led heri tillægges betydning, at parterne samstemmende har tilsluttet sig, at merhonoreringen sker på de vilkår, som fremgår af procesaftalen, og at ønsket om udpegning af sagkyndige retsmedlemmer, der ikke er beskikket i henhold til retsplejelovens § 92, stk. 1, er begrundet med sagens meget væsentlige genstand, der kan have afgørende betydning for parternes finansielle stilling. Det er derfor afgørende, at der som sagkyndige retsmedlemmer udpeges særdeles velkvalificerede specialister under landsrettens behandling af sagen, idet det ikke under en eventuel ankesag for Højesteret vil være muligt at udpege sagkyndige retsmedlemmer.

Såfremt det ikke tillades at tillægge sagkyndige retsmedlemmer et vederlag ud over det, der følger af bekendtgørelsen om ydelser til lægdommere og vidner mv., vil det medføre en risiko for, at parter i civile tvister, hvor sagkyndig medvirken skønnes hensigtsmæssig, vil søge tvisterne løst ved voldgift med henblik på at sikre, at der udpeges tilstrækkeligt kvalificerede sagkyndige retsmedlemmer.

Ole G. Jørgensen Rådgivende Ingeniørfirma og Gjensidige Forsikring har tiltrådt NCC Danmarks anbringender.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagens baggrund og problemstilling

I april 2022 anlagde NCC Danmark A/S retssag mod Ole G. Jørgensen Rådgivende Ingeniørfirma ApS og Gjensidige Forsikring, dansk filial af Gjensidige Forsikring ASA, Norge, med et krav på ca. 120 mio. kr. vedrørende en række fejl og mangler ved bygningerne Bohrs Tårn, Warehouse og Broerne til de Hængende Haver, der er opført som led i bygge- og anlægsprojektet Carlsberg Byen.

I maj 2025 bestemte landsretten, at retten under hovedforhandlingen skulle tiltrædes af to sagkyndige retsmedlemmer, jf. retsplejelovens § 20, stk. 1. Under det videre forløb om udpegning af sagkyndige retsmedlemmer fastslog landsretten i kendelse af 12. marts 2026, at der ikke er hjemmel til at tillægge sagkyndige retsmedlemmer under sagen vederlag ud over, hvad der følger af bekendtgørelse nr. 712 af 17. november 1987 om ydelser til lægdommere og vidner mv.

med senere ændringer, og at dette også er tilfældet, hvis mervederlaget afholdes af en eller flere af parterne efter aftale mellem dem.

Spørgsmålet for Højesteret er, om parter i en retssag kan aftale, at de betaler sagkyndige retsmedlemmer vederlag ud over, hvad der fremgår af bekendtgørelsen om ydelser til lægdommere og vidner mv.

Retsgrundlaget

Efter retsplejelovens § 93, stk. 7, fastsætter Domstolsstyrelsen regler om vederlag og rejsegodtgørelse til sagkyndige retsmedlemmer. Bestemmelsen finder tilsvarende anvendelse på sagkyndige, der ikke er beskikket i medfør af retsplejelovens § 92, jf. lovens § 94, stk. 3, 2. pkt.

Bemyndigelsen i retsplejelovens § 93, stk. 7, er udnyttet i bekendtgørelsen om ydelser til lægdommere og vidner mv. Af bekendtgørelsens § 1, stk. 2, fremgår bl.a., at der tilkommer sagkyndige retsmedlemmer 4.200 kr. pr. dag. Vederlag efter bekendtgørelsen betales af statskassen.

Højesteret finder, at hverken de nævnte regler i retsplejeloven og bekendtgørelsen eller retsplejemæssige hensyn udelukker, at parter i en retssag betaler vederlag til sagkyndige retsmedlemmer ud over, hvad der følger af de pågældende regler. Om dette kan ske, må i det enkelte tilfælde bero på sagen og dens omstændigheder samt indholdet af parternes aftale om betaling.

Den konkrete sag

Den verserende erstatningssag ved Østre Landsret angår et krav på ca. 120 mio. kr. og vedrører fejl og mangler ved nogle bygninger. Sagen er efter det oplyste teknisk kompliceret med en høj detaljeringsgrad.

Landsretten oplyste i juni 2025, at retten agtede at udpege to navngivne sagkyndige retsmedlemmer. Parterne mente ikke, at de pågældende besad den nødvendige sagkundskab. De foreslog i stedet to andre personer som sagkyndige retsmedlemmer. De to sidstnævnte har betinget deres accept af hvervet som retsmedlem af, at de får et vederlag ud over det, der følger af bekendtgørelsen om ydelser til lægdommere og vidner mv.

Parterne har i den forbindelse indgået en procesaftale, hvoraf det fremgår, at parterne hæfter for vederlaget ud over det, der følger af bekendtgørelsen om ydelser til lægdommere og vidner mv. Det fremgår desuden af procesaftalen, at udgiften til merhonorering skal indgå i rettens sagsomkostningsafgørelse, og hvordan omkostningerne skal opgøres og fordeles mellem parterne ved forskellige mulige forløb og udfald af sagen. De foreslåede sagkyndige retsmedlemmer har over for parterne accepteret vilkårene i procesaftalen.

Højesteret finder efter det anførte, at hverken de nævnte regler i retsplejeloven og bekendtgørelsen eller retsplejemæssige hensyn er til hinder for, at parterne i denne konkrete sag betaler vederlag til sagkyndige retsmedlemmer i overensstemmelse med parternes procesaftale.

THI BESTEMMES:

Landsrettens kendelse ændres, så det tillades parterne at betale vederlag til sagkyndige retsmedlemmer i overensstemmelse med parternes procesaftale.

Ingen af parterne skal betale sagsomkostninger for Højesteret til den anden part.

Kæreafgiften for Højesteret tilbagebetales.